

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИРОБНИКІВ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ "УКРТЮТЮН"
UKRAINIAN ASSOCIATION OF THE PRODUCERS OF TOBACCO ITEMS "UKRTYUTYUN"

Україна, 01054, м. Київ, вул. Дмитрівська, 44 а, 5-й поверх
44 а, Dmytrivska str., 5th floor, 01054, Kyiv, Ukraine

Tel.: +38 (050) 533-35-45
E-mail: office@ukrtyutyun.com

Вих. № 17/182 від 22 грудня 2022 року

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

Президенту України

Володимиру ЗЕЛЕНСЬКОМУ

01220, м. Київ, вул. Банкова, 11
letter@pu.gov.ua

Голові Верховної Ради України

Руслану СТЕФАНЧУКУ

01008, м. Київ, вул. М. Грушевського, 5
stefanchuk-r@rada.gov.ua

Прем'єр-міністру України

Денису ШМИГАЛЮ

01008, м. Київ, вул. М. Грушевського, 12/2
1545@ukc.gov.ua

Шановний Володимире Олександровичу!
Шановний Руслане Олексійовичу!
Шановний Денисе Анатолійовичу!

Українська Асоціація виробників тютюнових виробів «Укртютюн», що представляє інтереси найбільших виробників тютюнових виробів на ринку України (ПрАТ «Філіп Морріс Україна», АТ «Джей Ті Інтернешнл Компані Україна», ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна», ПрАТ «АТ «Тютюнова компанія В.А.Т - Прилуки», ПЗП «Імперіал Тобако Юкрейн», ПрАТ «Імперіал Тобако Продакшн Україна»), висловлює Вам глибоку повагу та звертається з наступним.

У Верховній Раді України групою народних депутатів зареєстровано проект Закону України «Про забезпечення електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах», реєстр. № 8286 від 15 грудня 2022 року, проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України у зв'язку із запровадженням електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах», реєстр. № 8287 від 15 грудня 2022 року та проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо підвищення ефективності протидії правопорушенням у сфері виготовлення, зберігання, збуту та транспортування підакцизних товарів», реєстр. № 8288 (далі - законопроекти).

У законопроектах пропонується запровадити електронну систему обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів і рідин, що використовуються в електронних сигаретах (далі - електронна система), яка базується на використанні електронної марки акцизного податку (далі - електронна марка).

Асоціація «Укртютюн» виступає категорично проти вищезазначених законопроектів та звертає увагу, що їх прийняття призведе до катастрофічних наслідків для галузі. У цьому листі вважаємо за необхідне зупинитись лише на декількох системних недоліках, які роблять законопроекти в цілому неприйнятними та концептуально непридатними до подальшого доопрацювання, а саме:

1. Усупереч декларуванню у пояснювальних записках про, нібито, спрямованість законопроектів на адаптацію українського законодавства до вимог законодавства ЄС у частині обігу підакцизних товарів, насправді їх положення не відповідають вимогам статті 15 Директиви 2014/40/ЄС, а також прийнятим на її виконання імплементаційним актам і практикам, що застосовуються в ЄС.

Наприклад, у концепцію законопроектів закладено створення електронної марки на основі QR-коду, у той час як в країнах ЄС в якості унікального ідентифікатора використовуються Dot-код або DataMatrix-код. Положення статті 7 законопроекту № 8286 щодо інформаційних наборів даних (далі - ІНД), які включаються до електронної марки, суттєво відрізняються від вимог статті 15 вищезазначеної Директиви щодо елементів і структури унікального ідентифікатора. Кардинально відрізняються від європейської системи порядок генерації електронної марки та групового ідентифікатора електронних марок (далі - ГІЕМ) тощо.

Загалом пропонована електронна система більше нагадує не європейську систему Track & Trace, а систему, що використовується в російській федерації. При цьому, її архітектура не враховує особливостей законодавства України, відповідно до якого, не лише акцизний податок, а 5% акцизний податок з роздрібною реалізацією тютюнових виробів і ПДВ сплачуються виробниками відповідних виробів. У зв'язку з цим, існування, наприклад, акцизного електронного документу фактично позбавлене сенсу.

2. Усупереч задекларованому у пояснювальних записках обґрунтуванню, насправді прийняття законопроектів суттєво не вплине на скорочення обсягів незаконного виробництва та обігу відповідних підакцизних товарів. Адже, пропоноване регулювання апріорі не охоплюватиме незаконне виробництво (підпільні цехи) та тіньові ланцюги поставок відповідної продукції (включно з її реалізацією у торгових точках без ліцензії або в формально легальних торгових точках поза касою тощо). У законопроектах також залишається чимало прогалин у регулюванні, які дозволятимуть «сірим» виробникам продовжувати неконтрольоване виробництво немаркованої продукції для тіньового ринку («третя зміна») з мінімальними ризиками для себе.

Натомість, покладання на легальний бізнес додаткових обов'язків (частина з яких не має аналогів у законодавстві ЄС і вбачається необґрунтованою) фактично створюватиме додаткові конкурентні переваги для гравців тіньового ринку.

3. Запропонована у законопроектах електронна система є технологічно непридатною для коректної роботи в умовах промислового виробництва тютюнових виробів, а її запровадження (за сукупністю факторів, обумовлених нормами законопроекту) може призвести до вкрай негативних наслідків у діапазоні від кратного підвищення собівартості продукції - внаслідок штучного уповільнення швидкості та ускладнення виробництва - до зупинки підприємств через технологічні чинники або втрату рентабельності.

Зокрема, виробництво сигарет є високошвидкісним. Нанесення на пачки сигарет QR-коду (покладеного в основу пропонованої електронної марки) на звичайній для такого виробництва швидкості є технологічно неможливим.

За змістом статей 7 і 8 законопроекту № 8286 виробник при замовленні електронних марок повинен вносити в електронну систему велику кількість ІНД, які мають узгоджуватись між собою в кожній конкретній електронній марці (приміром, код пакувального обладнання пачки та код власної назви товару). Такий підхід вимагатиме від виробника абсолютно нереалістичного рівня планування виробничих процесів - він повинен заздалегідь (електронна марка може бути нанесена на продукцію протягом 180 днів з дня її генерування) передбачити, на якій пакувальній машині «збиратимуться» пачки конкретного бренду та точну кількість таких пачок. При цьому, у разі, наприклад, виходу відповідної пакувальної машини з ладу виробник змушений буде скасовувати замовлені марки та замовляти нові.

Відповідно до статті 9 законопроекту № 8286 генерація ПЕМ здійснюється електронною системою на підставі внесених виробником відомостей про електронні марки або ПЕМ нижчого рівня. Це означає, що в процесі високошвидкісного виробництва сигарет «збирання», наприклад, пачок у блок повинно супроводжуватись скануванням кожної електронної марки з занесенням відомостей про неї в електронну систему, генерацією ПЕМ і нанесення їх на блоки (що, окрім уповільнення виробництва, потребуватиме встановлення додаткових елементів обладнання, кількість і структура яких на даному етапі є непрогнозованою).

Зазначені технологічні чинники (перелік яких не є вичерпним) у комплексі здатні викликати шоківий ефект на ринку ще до набрання чинності законами, проекти яких розглядаються. Це, в свою чергу, негативно впливатиме на обсяги виробництва, а відтак і бюджетні надходження від сплати акцизного та інших податків. Довідково: у 2021 році компаніями-членами Асоціації «Укртютюн» сплачено 78 млрд грн податків (включно з 59,3 млрд грн акцизного податку), що складає 7% від усіх податкових надходжень, а за 9 місяців 2022 року - понад 57 млрд грн (включно з 41 млрд грн акцизного податку), що складає понад 10% від усіх надходжень до Державного бюджету України за цей період.

4. Пропоновані у законопроектах новації безпідставно погіршують для виробників та імпортерів тютюнових виробів умови сплати податків, які і без того сплачуються авансом до бюджету, що не має аналогів у країнах ЄС та інших цивілізованих країнах світу.

Наприклад, у пункті 6 розділу I законопроекту № 8287 передбачено авансову сплату акцизного податку виробниками та імпортерами тютюнових виробів до подання замовлення на генерування електронних марок. Тобто, ще раніше, ніж це відбувається за чинним законодавством (протягом 15 робочих днів з дня отримання марок акцизного податку).

Законопроекти не передбачають відшкодування фактично сплачених сум акцизного податку у разі деактивації електронних марок у зв'язку з їх скасуванням виробником або імпортером у передбаченому законопроектами порядку або невикористанням протягом 180 днів з дня генерації. Між тим, як вже зазначалось вище, подібні випадки деактивації можуть обумовлюватись суто технологічною неможливістю нанесення електронних марок у відповідності до вимог законопроектів, що виникла вже після замовлення відповідних електронних марок. Принагідно зазначимо, що чинним законодавством, на відміну від законопроектів, відшкодування фактично сплачених сум акцизного податку передбачено у випадку повернення покупцем марок акцизного податку, не використаних для маркування товарів через їх пошкодження.

5. Законопроекти є дуже загальними за своїм змістом і не регулюють у достатньому обсязі механізмів функціонування електронної системи, в багатьох випадках відсилаючи з цього приводу до підзаконних актів Кабінету Міністрів України. Разом з тим, відсутнє у законопроектах регулювання технічних процесів у багатьох випадках кореспондуватиме обов'язкам суб'єктів господарювання, а останні повинні регулюватись виключно на законодавчому рівні та не можуть встановлюватись підзаконними актами. Крім того, перенесення такого великого масиву регулювання на підзаконний рівень збільшує ризики корупційності та «ручного управління».

6. Передбачений законопроектами вкрай короткий термін запровадження системи з 1 січня 2024 року нереально реалізувати на практиці для запровадження жодної електронної системи. По-перше, на всі найважливіші процеси в проектах є відсилання до постанов Уряду, які мають бути прийнятими через 6 місяців після прийняття закону. Програмний продукт, як відомо, створюється на базі нормативних документів, тобто після прийняття постанов Уряду. Для бізнесу залишиться, в кращому випадку, кілька місяців на закупівлю і заміну обладнання, налагодження та тестування нових виробничих процесів, технічне приєднання до системи. Кожний з цих процесів є послідовним і кожний потребує щонайменше кількох місяців. А з 1 січня 2024 року суб'єкт господарювання, який не встиг приєднатися до системи вважатиметься нелегальним на ринку.

Нагадаємо, що в ЄС на впровадження системи відстеження руху тютюнових виробів було передбачено період 5 років. В Україні Асоціація «Укртютюн» наполягала на періоді щонайменше 3-х років після припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України.

7. У пояснювальних записках до законопроектів не обраховано витрати бізнесу (виробників, імпортерів, суб'єктів оптової та роздрібної торгівлі) на запровадження системи і не вказано вартості електронної марки (будуть послуги з генерації безкоштовними чи надаватимуться за плату).

Водночас, у пояснювальних записках зазначено, що реалізація проектів потребуватиме фінансування з Державного бюджету України, удосконалення інформаційно - телекомунікаційних систем Міністерства цифрової трансформації України та Державної податкової служби України. Оскільки законопроекти ще не є законами, їх фінансування не могло бути передбаченим видатковою частиною Закону України «Про Державний бюджет на 2023 рік». Отже джерела фінансування запровадження системи відсутні. А задеклароване збільшення показників сплати податків при найбільш оптимістичних прогнозах можливе лише починаючи з 2024 року.

У зв'язку з усім вищезазначеним, просимо Вас у межах компетенції сприяти відхиленню законопроектів № 8286, № 8287 і № 8288 за наслідками їх розгляду парламентом у першому читанні.

Також інформуємо, що протягом 2021-2022 років робочою групою при Міністерстві фінансів України під головуванням Заступника Міністра фінансів України Світлани ВОРОБЕЙ було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо запровадження електронної акцизної марки та системи контролю за обігом тютюнових виробів «Е-акциз». У засіданнях робочої групи брали участь представники заінтересованих центральних органів виконавчої влади (БЕБ, ДПС, Нацполіції тощо), народні депутати України та їх представники, представники бізнесу. У тексті цього законопроекту були враховані основні вимоги статті 15 Директиви 2014/40/ЄС. Зазначений законопроект, на відміну від законопроектів № 8286, № 8287 і № 8288, підтримується Асоціацією «Укртютюн», про що вона неодноразово офіційно заявляла в своїх листах.

З повагою,

Генеральний директор

Наталія ФЕСЮН